

PROBLĒMAS UN IESPĒJAS PUBLISKO IEPIRKUMU ATTĪSTĪBAI

PUBLISKIE IEPIRKUMI APTVER BŪTISKU DAĻU NO PUBLISKAJIEM IZDEVUMIEM

Latvijā 2023. gadā kopējā piešķirto iepirkuma līgumu finansiālā vērtība, piemērojot PIL regulējumu, bija **15,4 mljrd.€** (bez PVN), kas ir **14%** no IKP

Piemērojot PIL, 2023.gadā izsludināti **11 252 iepirkumi**

19,2% no publisko iepirkumu pasūtītājiem ir **VALSTS SEKTORA IESTĀDES**, savukārt **80,8%** ir **PAŠVALDĪBU SEKTORA IESTĀDES**

2021.–2023. gadā vidēji **24%** PIL "mazo" iepirkumu noslēgušies **NESEKMĪGI**.

Iepirkumiem, kuros piemērota kāda no PIL iepirkumu procedūrām un sociālo pakalpojumu iepirkumi, rādītājs

IR LABS: 15% noslēgušies **BEZ REZULTĀTA**

TIKAI VIENS PIEDĀVĀJUMS

26,6%

2021. gadā

28,7%

2022. gadā

26,3%

2023. gadā

vidēji saņemts **27,2% IEPIRKUMOS**

EK kā vēlamu rādītāju min zem **10%**

bet kā nevēlamu – virs **20%**

GALVENIE PUBLISKO IEPIRKUMU EFEKTĪVU NORISI KAVĒJOŠIE FAKTORI

Neelastīgs Latvijas publisko iepirkumu regulējums

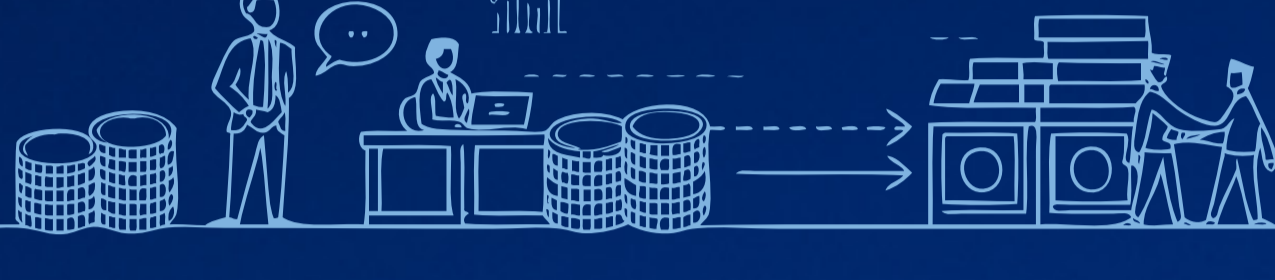
Kavēšanās pieņemt izšķirošus lēmumus publisko iepirkumu centralizācijas attīstībai

Ne pietiekami novērtēta iepirkumu speciālistu profesija

Konsultatīvā atbalsta un bezmaksas apmācību trūkums

SAREŽĢĪTS UN NEELASTĪGS NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

Tikai **16,5%** IUB klientu iepirkumu regulējumu vērtē kā saprotamu

Iepirkumu procedūru jāpiemēro no zemākām līgumcenu robežvērtībām, nekā paredz ES direktīva

Līgumcenu robežvērtības nav pārskatītas atbilstoši aktuālajai ekonomiskajai situācijai

Iepirkuma metode	Pārskatīta līgumcenas robežvērtība
Iepirkuma procedūra būvdarbiem	2006
Iepirkuma procedūra precēm un pakalpojumiem	2013
"Mazais" iepirkums	2017

Prasības "mazajiem" iepirkumiem kopumā nav būtiski vienkāršākas kā iepirkumu procedūrām

Izslēgšanas noteikumu piemērošanā nav izmantota ES direktīvā pieļautā elastīgākā pieeja

90% no visiem izslēgtajiem pretendentiem ir izslēgti par **NODOKĻU SAISTĪBU** neizpildi

RISINĀJUMS

Pēc iespējas ātrāk Finanšu ministrijai jāveic PIL *ex-post* novērtējums

Publisko iepirkumu normatīvais regulējums ir jāpadara vieglāk piemērojams, tā sekmējot konkurenci, mazinot birokrātisko slogu un paātrinot iepirkumu norisi

KAVĒJAS IEPIRKUMU CENTRALIZĀCIJAS ATTĪSTĪBA

Centralizēto iepirkumu rādītājs ES līmenī izsludināmajiem iepirkumiem Latvijai 2022. gadā bija otrs labākais ES – **17%**. Kopējais iepirkumu centralizācijas līmenis ir būtiski zemāks **10%**

Centralizācijas attīstību kavē vairākkārtējas svārstības lēmumos par tālāko rīcību –

1. iepirkumu funkciju centralizēt vienotā pakalpojumu centrā vai

2. vairākas iestādes specializēt konkrētu preču/pakalpojumu iepirkšanā visai valsts pārvaldei

2023.gadā **62** institūcijas veic centralizētus iepirkumus, t. sk. lielākā daļa veic neregulāri – no 1 līdz 3 iepirkumiem gadā. Sekas –

1. nedod maksimālu ietekmi iepirkumu centralizācijas līmeņa pieaugumam un administratīvā sloga un izmaksu mazināšanai iestādēs

2. nesekmē iepirkumu speciālistu profesionalitāti, jo trūkst iespēju regulāri pielietot, uzturēt un attīstīt kompetenci

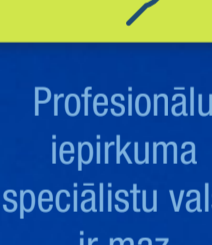
IEPIRKUMU CENTRALIZĀCIJĀ NEPIETIEKAMI IESAISTĪTAS PAŠVALDĪBAS
Gandrīz 1/3 centralizētus iepirkumus nav rīkojusi

RISINĀJUMS

Mazināt iepirkumu institūciju skaitu, centralizāciju veicot starppresoru līmenī

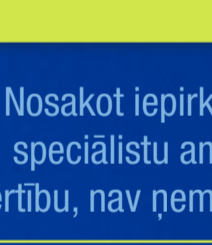
Koncentrēt augsti kvalificētus speciālistus dažos kompetenču centros un specializēt tos iepirkuma procesa posmos un jomās

NEPIETIEKAMI NOVĒRTĒTA IEPIRKUMA SPECIĀLISTU LOMA

Profesionālu iepirkuma speciālistu valstī ir maz

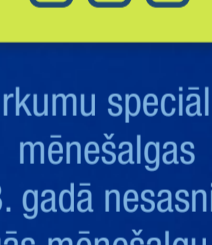
Lielākajai daļai iepirkumu veikšana nav pamatpienākums

Nosakot iepirkumu speciālistu amata vērtību, nav ņemts vērā

1. ar amata izpildi saistītais korupcijas risks

2. amatam noteikto ierobežojumu ietekme

Iepirkumu speciālistu mēnešalgas 2023. gadā nerasniedza attiecīgās mēnešalgu grupas viduspunktu

Starp nozarēm mēnešalga atšķiras vidēji par **27%**

Tās ievērojami atpaliek no darba algas privātajā sektorā

RISINĀJUMS

Jāuzlabo iepirkuma speciālistu atbildības konkurētspēja

Mēnešalgas noteikšanā jāņem vērā arī korupcijas risks un amatam noteikto ierobežojumu ietekme

NEPIETIEKAMS KONSULTATĪVAIS ATBALSTS UN MĀCĪBAS

Nav skaidrības par finansējumu bezmaksas mācībām pamata un padziļinātajam līmenim pēc Atvērto darbu un nodarbinātības mehānisma finansētā projekta beigām

Iepirkumu veicējiem trūkst IUB konsultatīvā atbalsta. IUB turpmākajos gados to paredzējis vēl mazināt

Kvalificētu speciālistu trūkums ir jūtams gadiem ilgi. Latvijā nav iespējams iegūt augstāko izglītību publisko iepirkumu jomā. Tikai dažādu augstskolu maģistra un bakalaura līmeņa studiju programmu kursi paredz publisko iepirkumu vadības apguvi

Ierobežots ir bezmaksas mācību klāsts arī potenciālajiem piegādātājiem. Pretendentu iesniegto dokumentu kvalitāte būtiski ietekmē veiksmīgu iepirkumu norisi

RISINĀJUMS

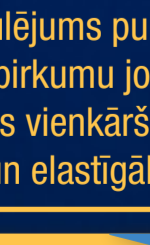
Jāturpina iepirkumu speciālistu profesionalizācija

Jāpalielina bezmaksas mācību iespējas gan iepirkumu speciālistiem, gan piegādātājiem

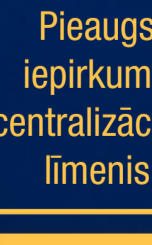
Jāstiprina IUB kapacitāte metodiskā atbalsta jomā

REVĪZIJĀ SNIEGTI 5 IETEIKUMI

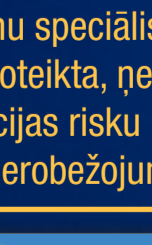
IEVIEŠOT VALSTS KONTROLES SNIEGTOS IETEIKUMUS:

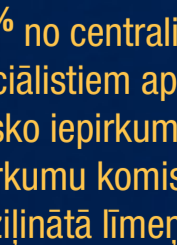
Regulējums publisko iepirkumu jomā būs vienkāršāks un elastīgāks

Pieaugs iepirkumu centralizācijas līmenis

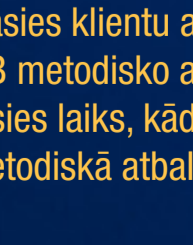

Iepirkumu speciālistu atbildība tiks noteikta, ņemot vērā korupcijas risku un tiesību ierobežojumus

Vismaz **90%** no centralizēto iepirkumu institūciju speciālistiem apmeklēs mācības publisko iepirkumu jomā.

Centralizēto iepirkumu komisijas priekšsēdētāji apgūs padziļinātā līmeņa apmācības

Paaugstināsies klientu apmierinātība ar IUB metodisko atbalstu.

Samazināsies laiks, kādā IUB sniegs atbildi metodiskā atbalsta ietvaros

PIL – Publisko iepirkumu likums
IUB – Iepirkumu uzraudzības birojs

ES – Eiropas Savienība
"Mazais" iepirkums – Iepirkums PIL 9.panta kārtībā

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

ATBILDĪGUMS

SADARBĪBA

ATTĪSTĪBA

© Valsts kontrole